

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W.
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z 21 lipca 2022 r., I ACa 21/22 (WSC 128/22 no),
wydanego w sprawie z powództwa I.K., M.K., K.K. i P.K.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń spółce akcyjnej w S., Ubezpieczeniowemu
Funduszowi Gwarancyjnemu w W.
o zadośćuczynienie,

1. odrzuca skargę;

2. zasądza od skarżącego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz każdego z powodów: I.K., M.K., K.K. i P.K. kwoty po 1367 (tysiąc trzysta sześćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia skarżącemu odpisu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

(A.G.)

UZASADNIENIE

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w W. jako strona skarżąca (wcześniej pozwany), wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 21 lipca 2022 r., sygn. akt I ACa 21/22, kwestionując jego część. Skarżący zarzucił, że powyższe rozstrzygnięcie jest niezgodne z przepisami postępowania, tj. art. 384 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c., a także z przepisami prawa materialnego w postaci art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie zainicjowanej wniesioną skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania cywilnego dotyczące skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, znowelizowane ustawą z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 614 – dalej: „ustawa nowelizująca”). Na podstawie przepisu przejściowego (art. 19 ust. 1) ustawy nowelizującej, w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2023 r. (art. 31 w zw. z art. 1 pkt 57, 58 i 59 ustawy nowelizującej), przepisy te mają zastosowanie, ponieważ sprawa ze skargi została wszczęta 22 grudnia 2022 r. i nie została zakończona przed dniem 1 lipca 2023 r. Trzeba podkreślić, że dotychczas dokonane czynności według przepisów ustawy w dotychczasowym brzmieniu zachowują swoją moc, jedynie ich ocena następuje na podstawie aktualnego brzmienia. Zgodnie z art. 20 ustawy nowelizującej, w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie, czynności dokonane zgodnie z przepisami ustawy w dotychczasowym brzmieniu zachowują moc.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, który ma na celu zainicjowanie postępowania zmierzającego do realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za wydanie niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia

sądu. Ze względu na swoją specyficzną funkcję, skarga ta jest środkiem prawnym sformalizowanym, co oznacza, że musi spełniać określone wymogi formalne i konstrukcyjne, aby mogła być rozpoznana przez Sąd Najwyższy.

Poza wykazaniem przesłanek dopuszczalności skargi określonych w art. 424¹ § 1 k.p.c., skarżący jest zobowiązany do spełnienia wymogów konstrukcyjnych skargi określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (w świetle obecnej regulacji obowiązującej od 1 lipca 2023 r.) powinna zawierać oznaczenie wyroku, od którego została wniesiona, ze wskazaniem czy jest on zaskarżony w całości lub w części (pkt 1), przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było ani nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono, stosując art. 424¹ § 2 k.p.c. - że występuje wyjątkowy przypadek uzasadniający wniesienie skargi (pkt 5) oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6).

Wymagania te wynikają z charakteru skargi jako nadzwyczajnego środka prawnego, o czym wspomniano na wstępie. Wymagania skargi wymienione wyczerpująco w art. 424⁵ § 1 k.p.c. powinny być spełnione kumulatywnie. Skarga niespełniająca któregokolwiek z tych wymogów jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w reżimie właściwym dla usuwania braków formalnych (art. 424⁸ § 1 k.p.c.). Zachowanie wymagań konstrukcyjnych skargi z art. 424⁵ § 1 k.p.c. podlega badaniu przez Sąd Najwyższy przy wniesieniu skargi, uchybienie tym wymaganiom nie podlega sanowaniu, zaś brak któregokolwiek z elementów skutkuje odrzuceniem skargi *a limine* (art. 424⁸ § 1 k.p.c.). Każde z wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. – na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę – ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, z 18 stycznia 2006 r., III CNP 21/05 i z 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12).

Wniesiona przez pozwanego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem nie spełnia wszystkich wymagań konstrukcyjnych wymaganych od tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, w szczególności w zakresie punktu drugiego (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.) - dotyczącego przytoczenia jej podstaw - oraz punktu trzeciego (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.), tj. wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, a wobec tego także punktu szóstego (art. 424⁵ § 1 pkt 6 k.p.c.), ponieważ nie sformułowano komplementarnego wniosku o stwierdzenie niezgodności wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie ze wskazanymi przepisami.

Pomimo że skarżący w części wstępnej skargi użył formuły, którą można zakwalifikować jako wypełnienie punktu trzeciego, wskazując, że „rozstrzygnięcie jest niezgodne z przepisami prawa”, to w dalszej części jedynie zbiorczo podał przepisy prawa procesowego i prawa materialnego. To raczej wskazuje na przytoczenie podstaw skargi (z punktu drugiego), ale nie w pełni, gdyż nie wyjaśniono w tym miejscu, na czym te naruszenia polegały (co doprecyzowano dopiero w uzasadnieniu). W części końcowej skargi (przed uzasadnieniem), wnosząc o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku we wskazanej części, skarżący natomiast nie podał żadnych przepisów, z którymi jest niezgodny zaskarżony wyrok. Nie można przyjąć, że takie wskazanie przepisów prawa wypełnia wymagania zarówno z punktu drugiego, jak i punktu trzeciego podanego przepisu. Można co najwyżej uznać, że wypełnia jedno z tych wymagań. Nie jest rolą Sądu Najwyższego samodzielne ustalanie, na podstawie analizy wskazanych podstaw skargi i ich uzasadnienia, co skarżący miał na myśli oraz z jakimi przepisami prawa jest niezgodne orzeczenie zaskarżone skargą.

Powinność wskazania przepisu prawa, z którym wyrok jest niezgodny (wymaganie z art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.) stanowi cechę szczególną skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Wymaganie to wynika z konieczności rozróżnienia między przepisami naruszonymi a przepisami, z którymi zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Podstawy skargi mogą obejmować przepisy prawa materialnego lub prawa procesowego, podczas gdy przepisem, z którym wyrok jest niezgodny, może być jedynie przepis lub zespół przepisów merytorycznych stanowiących materialną podstawę rozstrzygnięcia

w sprawie. Wymaganie wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, nie może być utożsamiane ze wskazaniem podstaw skargi. Niezgodność wyroku z prawem nie polega na tym, że zapadł on z naruszeniem przepisów prawa procesowego, lecz na sprzeczności z konkretnymi normami merytorycznymi, które stanowią podstawę rozstrzygnięcia. Są to przepisy prawa, na podstawie których sąd ocenił zasadność żądania i które ukształtowały merytoryczną treść zaskarżonego wyroku. Uchybienia procesowe, nawet istotne, nie przesądzają o niezgodności wyroku z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. Prawomocny wyrok, mimo wadliwego zastosowania przepisów prawa procesowego, może prawidłowo orzekać o żądaniu przedstawionym w pozwie (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2017 r., I CNP 7/17, i powołane tam wcześniejsze orzecznictwo, a także wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2019 r., I BP 9/17 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2018 r., III CNP 2/18, z 15 czerwca 2018 r., III CNP 3/18, z 9 maja 2019 r., I BU 3/18 i z 29 stycznia 2021 r., II CNP 18/20).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że nie można utożsamiać przepisów prawa materialnego i procesowych wypełniających podstawy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem (wymaganie z art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.) z przepisem (przepisami) prawa, z którym (którymi) zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Przytoczenie podstaw skargi (i ich uzasadnienie) polega na ogólnym wskazaniu, czy naruszono przepisy o charakterze materialnoprawnym lub przepisy postępowania oraz wskazaniu konkretnych przepisów (artykułu, paragrafów lub ustępu odpowiedniej ustawy) i wyjaśnieniu, na czym te naruszenia polegały (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2006 r., II BP 8/06, OSNP 2007, nr 19-20, poz. 275 oraz z 25 stycznia 2012 r., V CNP 14/11, OSNC-ZD 2013, nr B, poz. 35). Niezgodność wyroku z prawem polega natomiast na kolizji z przepisem prawa materialnego, który legł u podstaw rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 września 2008 r., III CNP 50/08, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 59). Spełnienie natomiast wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 polega na wskazaniu konkretnego przepisu prawa, tj. numeru artykułu (paragrafu, ustępu), oraz aktu prawnego. Dla spełnienia tego wymagania nie wystarczy nawet odwołanie się przez skarżącego do podstaw skargi lub ich uzasadnienia (zob. np.

postanowienie Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05 oraz z 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12, IC 2013, nr 10, s. 50).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c., odrzucił skargę.

O kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę – orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹, 3-4 w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ i 424¹² k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800, obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1964).

(A.G.)

[r.g.]